

לקחה טובה

יצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעדיכת הרב מנשה צדקה שליט"א

התשס"ח פרשת ויגש

4:10	הדלקת נרות שבת ניו יורק
5:40	מוצאי שבת
8:57	סוק"ש מג"א
9:33	סוק"ש גר"א
11:51	חצות

"והיה כראותו כי אין הנער ומת והורידו עבדיך את שיבת עבדך ביגון שאולה"

(מד, לא)
 נראה לבאר בכתוב זה, שאין הכוונה לומר שימות מתוך חרדה ובהלה, כי ח"ו לחשוב על יעקב אע"י כזאת, שהיא מדת פחותי ערך. אלא הענין זה, שהנה הוזכר ברש"י (לעיל לו, לח) שהיה לו ליעקב סימן מפי הגבורה שאם ימות אחד מבניו, סימן הוא לו שירש גיהנום. עוד ידע יעקב כי בשביל שרחל גרמה (ע"י שמסרה הסימנים לאחותה לאה) שהוצרך להיות עבד ז' שנים נוספות, נגזר שמזרעה יהיה עבד. ובאמת זה היה פתח לתקות תנחומים ליעקב שאולי לא מת יוסף אלא נמכר לעבד. אבל כעת שרואה שבנימין נלקח לעבד. א"כ הרי תיקון מעשה דרחל כבר יהיה על ידו, הרי שישפוט שוודאי מת יוסף וזהו "והיה כראותו כי אין הנער - ומת", היינו מתי שגיגע זמנו והיה "מות", אז יהיה "יורד שאולה", כי סימן הוא לו שירש גיהנום.

(רבי יהונתן אייבשיץ, תפארת יונתן)

"כי עבדך ערב את הנער וגו' כי איך אעלה אל אבי"

(מד, לב)
 מפני מה הוצרך לומר "איך אעלה", אחר שכבר נתן טעם מספיק - "כי עבדך ערב את הנער". יש לפרש הענין, על פי מה שנפסק (יור"ד רכ"ט, ח) שנידוי יש לו התרה על ידי פתח, כמו נדר. ואם כן, אף שאכן אמר לאביו "וחטאתי לאבי כל הימים", עדיין היה יוסף יכול לומר ליהודה שיתיר הנדר על ידי "פתח" - שאם היה ידוע שייגנוב ויתחייב בנפשו, על דעת זה לא קיבל על עצמו.

אבל כיון שאמרו בגמ' (נדרים סה.) שגדר שהודר לטובת חברו, אינו ניתן להתרה אלא בפניו, אמר יהודה ליוסף "איך העלה אל אבי", והיות ואי אפשר לעלות לאבי, אין אפשרות להתיר הנדוי.

"ונאמר אל אדוני יש לנו אב זקן וילד זקונים קטן ואחיו מת, וייתור הוא לבדו לאמו ואביו אהבו"

(מד, כ)
וייתור הוא לבדו לאמו - וכי אמו קיימת, אלא נשאר הוא זכר לאמו, שכל הרואה אותו אומר זה בן רחל.

ואחיו מת - מפני היראה הוציא דבר שקר מפיו. רש"י. אפשר לומר שיהודה חשב שכפי שיוסף היה קשור ליעקב היה מודיע לו אילו היה חי. ומצינו בגמרא לשון אומרת ברי לי, ומפרש

בי אדוני - לפי שאמרו האלקים מצא את עוון עבדך, עון מכירת יוסף ולא עוון גניבת הגביע, לכן אמר יהודה בי אדוני, בי האשמה העיקרית במכירתו ולכן צריך לחול עלי העונש של עבדות כנגד מכירת יוסף לעבדות. דבר באזני אדוני. שלא ישמעו אחרים כשהוא מאשים את יוסף בעלילה. ואל יחר אפך. כל חרון אף גורם לקלקול הדין. כי כמוך כפרעה. ואם תקלקל הדין מפני הכעס לא יהי מי שיתקנו שאתה כמו פרעה ואין מי מעליך לקבול בפניו עליך. ד"א ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני, העבד ששלחת לדלוק אחרינו שישפר הוא לך מי שם הגביע אמתחת בנימין. **(כלי יקר)**

בי אדוני - ולפני כן אמר מה נאמר לאדוני, השפיל את עצמו, ובכח הכנעה זו זכה למלכות, ונאמר על מלכות בית דוד שאין לו מעצמו כלום וכל כחו שהוא כלי קיבול ומוכן תמיד בהכנתו לדי. ועל יוסף אמרו שמשלו נתנו לו ורק מעטים יכולים להמשיך אחר בחינת יוסף. ואמנם נמצא בספרים ששער ואוצר של מתנת חינוס הוא גדול מכל השערים האחרים, כי רבים צריכים לו.

מי כמוך כפרעה - חז"ל אמרים שבני בכל רגזים הם, ומצינו אצל נבוכדנצר שהתרגו ורצה להרוג את החרטומים שלא ידעו לגלות לו חלומם, ואילו כפרעה, שחרטומיו לא פתרו לו חלומם אף על פי שגילו להם, שלח לקרא ליוסף ולא התרגו על החרטומים. וזהו שאמר יוסף כי כמוך כפרעה, כשם שפרעה לא רגז על החרטומים כך לא תרגז עלי.

(תוס' ברכה כי תבא)

"והיה כראותו כי אין הנער ומת" **(מד, לא)**
 חשב יהודה, כי אפשר ויטען יוסף: מאחר ואביכם הוא, לדברכם, צדיק וישר, אם כן גם אם נפשו קשורה בנפש בנימין, הרי ודאי כשישמע להיכן הגיע בנו, יצדיק את הדין. ודאי כשישמע כי בנו גנב, תלך אהבתו ויסיכם כי ראוי בנו להיות עבד עולם...

ולכן מיהר יהודה והקדים, כי אמנם אפשר והצדק עם טענה כזו, אלא שלא יוכל הדבר להגיע לכלל מעשה, שכן אך יחזרו הביתה, ויראה יעקב כי בנימין איננו - ימות. לא יספיקו לספר לו על מה שעשה בנימין, שכן **"כראותו כי אין נער - ומת"**, **מיד...** **(בית הלוי)**

פנינים לפרשה

"ויגש אליו יהודה" **(מא, א)**
 ויגש אליו יהודה - תחילה הי' סבור שיוסף רצה לדון לבנימין במות ולא הי' לו פתחון פה לומר שימיתוהו ותחתיו, אולם משרצה בו לעבד אז יגש והציע עצמו במקומו. כי כמוך כפרעה, אני באימה וביראה לפניך כמדבר אל המלך, או ראוי לך שתעמוד בדברך, שאמרת ואשימה עיני עליו, שיהי' דיבורך קיים כדיבור של מלך. **(פירוש הטור)**

ויגש אליו יהודה - משראה יהודה שלא נתקיימו דבריהם שימית את בנימין וגם הם יהיו לו לעבדים, וגם לא דבריהם השניים שלא ימית את בנימין וכולם יהיו עבדים, ושיחרר אותם והסתפק בעבדות של בנימין לבדו אמרו ודאי סוד יש כאן ותתקבל תפילת יעקב וא-ל שדי יתן לכם רחמים, ועתה עת רצון, ובא לבקש הקטנת העונש בעוד מדרגה שהוא יהי' עבד במקום בנימין. **(עץ הדעת טוב)**

ויגש אליו יהודה - התקרב אליו ודיבר בשקט למען לא ישמעו אחרים. כי כמוך כפרעה. יהודה ביקש מיוסף שיקבל אותו כעבד במקום בנימין וזה נגד חוקי המדינה ורק מלך יכול לעשות זאת. וצריך הי' יהודה לומר ליוסף כי כמוך כפרעה, גם אתה יכול לעבור על חוקי המדינה. ואמר זאת בשקט למען לא ישמע אף אחד, אחרת היו שניהם כמורדים במלכות. **(נצ"ב)**

ויגש אליו יהודה - יהודה הי' סבור שהוא עומד לפני מלך גוי ומתוכח עמו וכאשר שלח להם השי"ת הישועה אז ראו שגם למפרע לא היו בסכנה, כי היו מתוכחים עם אחיהם. וכן לעתיד לבוא כאשר יושיענו השי"ת ויפדנו נראה אז כי לא היינו בגלות מעולם ולא משלה עלינו שום אומה רק ד' לבדו, וזה פירוש הפסוק ועוד מעט ואין רשע, היינו בעוד מעט יתבטל הרשע. והתבוננת על מקומו. תרצה להבין בבית הלב את מקומו. ואינו. היינו תראה כי לא הי' בו שום כח ממשלה עליך. **(מי השילוח)**

ויאמר בי אדוני - יהודה הוא בחינת מלכות ומיהודה נמשכת אדנות ומלכות לשאר באי עולם, וגם מלכות ואדנות חיצונית, כי הוא מקור ושורש אדנות ומלוכה בעולם הזה. וכשהבין יהודה שיוסף רוצה להשתרר עליו ניגש אליו ואמר לו בי אדוני, בי עיקר ושורש האדנות. **(אוהב ישראל)**

רש"י אין לבי נוקפי, שברי לי, וגם כאן. אילו
הי' קיים הי' בא. (משך חכמה)

"ותאמר אל עבדיך הורידוהו אלי ואשימה עיני עלי"
(מד, כא)
ותאמר... הורידוהו אלי – בדברי יהודה לא
הי' שום תירוץ נגד טענת הגניבה שטען יוסף
אך טענתו היתה שאם יש באדם איזה חסרון
אינו נענש עליו עד שיוציאו לפועל במעשה,
ואף אם הי' בנימין חסרון בעיני גניבה לו
הי' יושב בביתו לא הי' בא לכלל מעשה ורק
קיטרוג הדרך גרם לו, ואם כן לא עליו האשם
כי לא ברצונו הלך למצרים. וזה טען יהודה
נגד השי"ת, כי האמין שמה שאמר להם
הורידוהו אלי לא הי' בלי רצון השי"ת.
(מי השילוח)

**"והי' כראותו כי אין נער ומת, והורידו
עבדיך את שיבת עבדך אבינו ביגון
שאולה"**
(מד, ל)
והי' כראותו כי אין הנער, ומת – ולא דאג
לבניו של בנימין בראותם שאין אביהם,
שמרובין רחמי האב על הבן מרחמי הבן על
האב (וכך נפסק הלכה לבא במחירת)
והטעם הוא שתכונות הנפש עוברות בירושה
מדור לדור ותחילתם באדם הראשון, ואדם
הראשון היתה לו רחמנות על בניו אך הורים
לא היו לו. (הרבי מאוסטרובצה)

**"ועתה ישב נא עבדך עבד לאדוני הנער
יעל עם אחיו"**
(מד, לג)
ישב נא עבדך תחת הנער – שהרי מן הדין
אין לך חפץ בו מאחר ואתה רואהו בחזקת
גנב, אלא שבעלילות אתה בא עלינו. (חזקוני)

**"ולא יכול יוסף להתאפק לכל הניצבים
עליו ויקרא הוציאו כל איש מעלי. ולא
עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו"**
(מה, א)
ולא יכול יוסף להתאפק – לו היה מתאפק
והי' ממרק לחלוטין חטאם במכירתו, לא
היינו צריכים למלחמת גוג ומגוג.
(שם משואל)

הוציאו כל איש מעלי – מפני השבועה שנשבע
להם בשעת מכירתו שלא גלות לאדם
מכירתו, שלא אמר לשום אדם שהוא בן
יעקב, שלא יחזור לבית אביו שלא יודע
ליעקב שהוא חי ונמכר לעבד, וכן עשה בעל
כרחו. שאם לא כן, כשהי' גדול בבית אדוניו,
ואחר כך כשמלך תשע שנים, למה לא שלח
להודיע לאביו, אלא על כרחך שנשבע להם.
(ריב"א)

ולא עמד איש אתו בהתודעו אל אחיו – ולפי
הנאמר בתנחומא שמלאכי השרת באו לראות
שור וארי מתדיינים יהי' פירוש כל איש אבל
לא המלאכים. (אלשיך)

**"ויתן את קולו בבכי, וישמעו מצרים
וישמע בית פרעה"**
(מה, ב)
ויתן את קולו בבכי – ובמדרש, כשם שלא
פייס יוסף את אחיו אלא בבכי כך הקב"ה
אינו גואל את ישראל אלא בבכי, שנאמר
בבכי יבואו. ופירושו שעל ידי בכיו הוכיח
יוסף לאחיו שאין לו כל שגם אליהם, ששם
העונש על נפשו שהוא שגרם לזה מפני שדיבר
באחיו והלשין עליהם. וכן ישראל כשיגאלו
אחרי אריכות הגלות יתלו הגלות בעצמם

שהם שגרמו לה וכשיגאלו יבכו על גלותם,
שהם היו בעוכם. (שערי שמחה)

**"ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף, העוד
אבי חי. ולא יכלו אחיו לענות אותו כי
נבהלו מפניו"**
(מה, ג)
ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף – אחיו לא
הבינו את המתרחש אותם, ואף שאלו מה
זאת עשה אלקים לנו, ומשמעו את שתי
המלים אני יוסף, הבינו את הכל. וכך גם
אנחנו בצרותנו ובתמיהותינו על הנהגת
העולם, משרק נשמע שתי המלים אני ד', מיד
יתברר לנו הכל ויסורו כל הקושיות.
(ח"ח עה"ת)

ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף – לא נעשה
שום מעשה שיהי' חילוק בין רגע קודם
התגלותו לאחיו ובין רגע שלאחרי כן, כי גם
קודם הישועה הי' ניצב נגד פניהם רק קודם
העת לא הרגישו בזה. וכן נקוה שכאשר תבוא
העת לגלות כבוד מלכותו עלינו ולרחם
שארית ישראל, יראו כל ישראל שהישועה
היתה נגד פנינו ורק מצדנו נסתר זאת.
(מי השילוח)

העוד אבי חי – והרי כבר שאל לפני כן, וכבר
אמרו לו שלום לעבדך אבינו, אלא חי כאן
פירושו בריאות, האם הוא בריא. (רי"ח)

מי נבהלו מפניו – מפני שאמר אני יוסף ולא
אמר אני אחיכם יוסף, כפי שאמר להם אחר
כך, וכן על שאמר העוד אבי חי, ולא אמר
אבינו, ובזה האשימם שלא התייחסו אל יעקב
כאל אביהם, שציערוהו כל כך במכירתו.
(כלי יקר)

כי נבהלו מפניו – נבהלו (על שחשדו בו) כי
הכירו בפניו שצדיק גמור הוא, וכנאמר הכרת
פניהם ענתה בם. (רי"מ גפני)

כי נבהלו מפניו – ידוע בקדושי עליון
שביכולתם להטמין את עצמם עם בחינת
קדושתם שלא יכירום, וזהו שנאמר ביוסף
ויתנכר אליהם, הסתיר מאור פניו שלא
יכירוהו אחיו על ידי זיו פניו. אלא כשבאה
העת להתודע אליהם שוב לא הסתיר מאור
פניו מהם ואז הכירוהו ונבהלו ממאור פניו,
שראו בו שהוא יוסף. (רי"צ הכהן)

**"ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו.
ויאמר אני יוסף אחיכם אשר מכרתם
אותי מצרימה"**
(מה, ד)
גשו נא אלי – ולמה קרא להם והרי היו
קרובים אליו. אלא בשעה שאמר להם אני
יוסף אחיכם תמהו אחיו, שראוהו במלוכה
עליונה, אמר להם מלכות הרוחתי בגלל
שמירת הברית, גשו נא אלי וראה לכם ברית
אות קודש. (זהר לך לך)

**"ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי
האלוקים וישימני לאב לפרעה ולאדון
לכל ביתו ומושל בכל ארץ מצרים"**
(מה, ה)

לא אתם שלחתם אותי – ובאם תחשבו
שאחרי שהכל יצא לטובה אין לכם עונש
במכירתו, ואולי אפילו תקבלו שכר על כך,
אינו כך כי אתם התכוונתם לרעה וראוי
שתקבלו עונשכם כי אם לא כן כל שופכי
דמים יהיו פטורים מעונש, כנאמר והאלקים
אינה לידו, אבל האמת שאף על פי שהכל

מאתו ית' מגלגלין חוב על ידי חייב וסוף
מטיפיך יוטפון. (עץ הדעת טוב)

**"מהרו ועלו אל אבי ואמרתם אליו כה
אמר בנך יוסף שמני אלקים לאדון לכל
מצרים רדה אלי אל תעמוד"**
(מה, ט)
שמני אלקים לאדון לכל מצרים – כידוע
נתקפלה ארץ ישראל תחת ארבע אמות של
צדיקים, רדה אלי. כל זמן שאני אדון
במצרים יש בה מקדושת ארץ ישראל.
(קול שמחה)

אשר מכרתם אותי מצרימה – אז הייתי בן
זקונים, בר חכים. אני יוסף אחיכם. אחיכם
מאז, לא נדבק בי מאומה מטומאת מצרים.
(קוצק)

**"ועתה אל תיעצבו ואל ירע בעיניכם כי
מכרתם אותי הנה, כי למחי' שלחני
אלקים לפניכם"**
(מה, ה)
אל תיעצבו – עצבות אינה עבירה, אך
העבירה הגרועה ביותר אינה יכולה לגרום
מה שעצבות יכולה לגרום. יהודי שאינו שרוי
בשמחה על שהוא יהודי הרי הוא כפוי טובה
לשמים. (הרבי מאלכסנדר)

כי מכרתם אותי הנה – הנה, למצרים ערות
הארץ, שלא נטמאתי בטומאת מצרים. כי
למתי' שלחני האלקים לפניכם. לתקן את
מידת הברית מידת יוסף, וזה גרם שלא
נתערבו ישראל במצרים בזימתם. ולפי פשוטו
אתם אל תיעצבו, אתם בני לאה, למעט
ראובן, שהסכמתם למכור אותי, ואל יחר
בעיניכם, ואל יחר לראובן ולבני השפחות
המסכימים למכור אותי, כי למחי' שלחני
האלקים לפניכם. (פנים יפות)

**"ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי
האלקים, וישימני לאב לפרעה ולאדון
לכל ביתו ומושל בכל ארץ מצרים"**
(מה, ה)

לאיש חליפות שמלות – לפי שגרם להם
שיקרעו בגדיהם. ולבנימין נתן שלוש מאות
כסף. לפי שהמוכר עבדו לחוץ לארץ קונסין
אותו עד עשרה בדמיו, ודמי עבד הם שלושים
שקלים, לאחיו קנס בשלוש מאות כסף שהי'
ראוי ליתן להם ולבנימין נתן את הכסף.
וחמש חליפות שמלות. אחת ככל אחיו וארבע
הנוספות מאת יוסף ואסנת ואפרים ומנשה.
(פירוש הטור)

ולבנימין נתן... וחמש חליפות שמלות –
ואמרו במס' מגילה שרמו לו שעתיד לצאת
ממנו בן שיצא מלפני המלך בחמשה מלבושי
מלכות. והרי נתן לכל אחד חליפה אחת, יוצא
שנתן לבנימין, כרמו, רק ארבע חליפות. אלא
שלהם הי' חייב בדיני שמים לתת לכל אחד
חליפה, שאם להם לקרוע בגדיהם, אבל
בנימין לא הי' צריך לקרוע בגדיו, שיוסף אמר
לו מראש שיעשה הנסיון עם הגביע ולכן כל
חמש חליפותיו של בנימין היו לרמו.
(מהרי"ל דיסקין)

שלוש מאות כסף – רמז לבית המקדש שהי'
חציו בחלק בנימין וניקנה מארונה היבوسی
בשש מאות כסף. (ריב"א)

וחמש חליפות שמלות – השמלות של האחים
כתיב מלא בו' והשמלות של בנימין כתיב
חסר, בלי ו'. אמנם נתן לבנימין חמש חליפות
שמלות לרמוז על מרדכי שיצא בלבוש של

חמשה, אך שלא תהי' קנאה בין האחים הי' מחירה של חליפה אחת שלהם במחיר חמש החליפות של בנימין. (הגר"א)

"ולאביו שלח כזאת, עשרה חמורים נושאים מטוב מצרים ועשר אתונות נושאות בר ולחם ומזון ולאביו לדרך"

(מה, כג)
ולאביו שלח כזאת עשרה חמורים נושאים מטוב מצרים... ועשר אתונות נושאות בר... לדרך – על החמורים כתוב רק לאביו ועל האתונות כתוב לדרך. חילקו אותם בדרך שבין ארץ ישראל למצרים שבכל מקום שיגיעו לשם יהי' מוכן מזונם. אולם החמורים נושאו מטוב מצרים ואמרו חז"ל שזה יין ישן ואת זה שלח לאביו, כי אין להשאיר יין בלי השגחה. (מהרי"ל דיסקין)

עשרה חמורים – יש מפרשים שלא חזר בנימין עם אחיו ומביאים רא"י ששלח לאביו עשרה חמורים, לכל אחד מאחיו נתן חמור להנהיגו, ואילו חזר בנימין הי' צריך לשלוח אחד עשרה חמורים, ואינו רא"י כל כך אולי לא רצה להטריח לבנימין. (פירוש הטור)

"וישלח את אחיו וילכו, ויאמר אליהם אל תרגזו בדרך"

(מה, כד)
אל תרגזו בדרך – אמר להם שלא יפחדו, אף על פי שנושאים אתם כל טוב מצרים, וגם בשובכם עם רכושם למצרים, והשנה שנת רעבון והלסטטים מצויין, ואמר להם שלא יפחדו כי שמו עליהם ואימתו על הכל יופחדו לנגוע בהם. (פירוש הטור)

"וירא את העגלות"
סימן מסר להם במה היה עוסק כשפירש ממנו בפרשת עגלה ערופה. זהו שנאמר וירא את העגלות אשר שלח יוסף ולא נאמר אשר שלח פרעה (רש"י)

חשש יעקב אבינו במשך כל אותן שנים, שהוא גרם ליוסף שימות, שכן פטר אותו ללא לוייה, והרי זה כגורם בעקפיין למוותו. שכן, מצאנו כי דרשו חז"ל על המילים ידינו לא שפכו את הדם הזה" (דברים כא, ז), הנאמרות עת עריפתה של עגלה, כי הכוונה לכך שבי"ד לא פטרו את הנרצח בלא מזונות ובלא לוייה. ומשום כך יסרו אותו כליותיו על חלקו, כביכול, במות יוסף.

אך כשנמצא יוסף ונדע ליעקב, כי הוא חי, שוב לא חשש לכלום ושמח על שנודע לו כי ניצל מפגם זה. דבר זה רצה יוסף לרמוז בשלחו את סימן לימודם האחרון. פרשת עגלה ערופה, וזאת כדי לרמוז ליעקב כי לא פגם, חלילה, באותם חטאים אשר עליהם באה העגלה. (מפי השמועה)

"ויגידו לו לאמור עוד יוסף חי ובי הוא מושל בכל ארץ מצרים, ויפג לבו כי לא האמין להם"

(מה, כו)
ויפג לבו כי לא האמין להם – האמין שיוסף חי כי לא האמין להם כשהביאו לי כותנות יוסף. (אלפיך)

כי לא האמין להם – כך ענשו של בדאי (שטבלו כתונת יוסף בדם ואמרו לו הכר נא) שאפילו אמר אמת אין מאמינים לו.

(אדר"ג)

"וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דיבר אליהם, וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו, ותחי רוח יעקב אביהם"

(מה, כז)
וידברו אליו את כל דברי יוסף – לפי הפשט לא סיפרו ליעקב שהם מכרוהו. ועד סוף ימיו חשב יעקב שיוסף נחטף בדרך ונמכר לעבד. (רמב"ן)

וירא את העגלות... ותחי רוח יעקב - העגלות הן סימן לשררה ועל ידם חיתה רוח יעקב, שידע שאילו לא הי' יוסף צדיק לא הי' מגיע לשררה במצרים, כי מזל מצרים מחייב שעבד לא יעלה במעלות. (אלשיך)

"ויסע ישראל וכל אשר לו ויבוא בארה שבע, ויזבח זבחים לאלקי אביו יצחק"

(מה, א)
ויסע ישראל וכל אשר לו – עם כל כחות נפשו בשלימות ויזבח זבחים. כל עוד התאבל על יוסף לא יכול הי' להקריב שלמים. (משך חכמה)

ויסע ישראל.. בארה שבע – ולא נאמר שנסע בעגלות. כיון שפרעה שלח העגלות בשביל לנסוע למצרים ויעקב עדיין לא ידע האם אמנם יסע למצרים, שרק בבאר שבע נצטוה לרדת למצרים, ומשם נסע בעגלות של פרעה. (מהרי"ל דיסקין)

"ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלושים ומאת שנה. מעט ורעים היו ימי שני חיי אבותי בימי מגוריהם"

(מה, ט)
מעט ורעים היו ימי שני חיי – מצינו בתורה שימי צער נקראים ימים רבים, כמו ויהי בימים הרבים ההם, שהיו ימי צער וכן אשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים, לפי שהם ימים של צער, ולהיפך מצינו ויהיו בעניו כימים אחדים, וכאן יעקב אבינו אומר לפרעה אף על פי שרעים היו ימי חיי בכל זאת מעטים היו בעיני, שקיבל יסורין באהבה. (שערי חכמה)

"ויושב יוסף את אביו ואת אחיו ויתן להם אחוזה בארץ מצרים במיטב הארץ בארץ רעמסס כאשר ציוה פרעה"

(מז, יא)
ויתן להם אחוזה בארץ רעמסס – רעמסס בגימטריא ארבע מאות ושלושים, שכבר התחיל השעבוד של ארבע מאות ושלושים שנה. (ילקוט תימני)

בארץ רעמסס – מושבם הי' בארץ גושן שלא היתה מיטב הארץ, אך אחוזה קיבלו בארץ רעמסס שהיתה מיטב הארץ. (נצי"ב)

הליכות והלכות

מדיני תעניות ציבור

חז"ל בזמן הנביאים תקנו ארבעה ימי צום על חורבן בית המקדש. בלשון חז"ל צום הריביעי שזה יז' בתמוז שחל בחודש תמוז שהוא רביעי מניסן, צום החמישי זה תשעה באב, צום השביעי זה צום גדליה בג' בתשרי וצום העשירי זה צום עשרה בטבת שחל בחודש

העשירי זה צום עשרה בטבת שחל בחודש עשירי מניסן. צומות אלו מתחילים מן הבקר (חוץ מתשעה באב) עד צאת הכוכבים וחייבים בו כל העם אנשים ונשים חוץ מחולים וזקנים (ע"פ הוראת רב). אנחנו נדבר פה מדיני שאר צומות חוץ מתשעה באב ששם יש חומרות מיוחדות.

בימי הצום מותר ברחיצה, בנעילת נעלים ותשמיש המטה רק אסורים באכילה ושתיה בלבד.

כאמור מתחיל הצום בבקר אולם כיון שבדרך כלל כשאדם הולך לישון בלילה וקם רק בבקר ולכן למעשה נחשב כאילו קיבל את הצום בשינה ולכן מי שרוצה לקום מוקדם קודם עלות השחר ע"מ לשתות או לאכול עליו לעשות תנאי לפני השינה שאינו מקבל צום בשינה וכך יוכל לקום בלילה ויוכל לשתות או לאכול ויש שהתירו לפי דעת האשכנזים לשתות ואפילו לא עשה תנאי זה ומי"מ גם לדעתם ראוי לעשות את התנאי (דימן תקס"ד) ולאכילה לכל השיטות צריך תנאי.

רחיצת הפה בבקר: מצד הדין אסור לרחוץ את פיו בבקר אולם כתב המ"ב שבמקום צער יש להתיר ע"י שיוריד ראשו שלא יבלע מים ורק כך מותר ודווקא אם יש לו צער בלי רחיצה. (סימן תקס"ז).

אבל מותר לטעום תבשיל לבדוק אם חסר מלח ובלבד שיפלוט מיד את מה שטעם וגם זה רק עד כמות רביעית. אם צריך לבלוע גלולה מותר בלי מים וכן מותר לשתות תרופה מרה בלי טעם אבל עם טעם אסור (כמובן מדובר בחולה שחייב בצום).

לגבי עישון סגריות יש מחלוקת בין האחרונים ופסק המ"ב להתיר בצנעה לאחר חצות ויש שהתירו אפלו קודם חצות בלי הגבלה.

שכן ואכל בכל זאת ישלים וימשיך בצום ואם אכל פחות מכזית יוכל לאמר עננו בתפילתו ואם אכל יותר מכזית לא יאמר עננו.

מנהג הספרדים שאומרים עננו בתפילת לחש גם בשחרית וגם במנחה. מנהג אשכנזי שרק שלח ציבור אומר בשחרית, ורק בתפילת מנחה אומרים גם הקהל את תפילת עננו.

מעשה חכמים

"וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו ותחי רוח יעקב אביהם"

וברש"י: סימן מסר להם במה היה עוסק כשפירש ממנו – בפרשת עגלה ערופה וזהו שנאמר וירא את העגלות אשר שלח יוסף וכו'.

אדם אחד עזב את אשתו מיד לאחר נשואיהם והאשה שנשארה עגונה חזרה אל בית אביה. והנה באחד הימים, אחרי תקופה ממושכת, הגיע לביתה אדם שהציג את עצמו כבעלה וגילה באזניה סימנים מובהקים שאכן הוא בעלה, והוסיף. פרטים ופרטי פרטים מהתקופה הקצרה בה גרו יחד, הלה הביע צער עמוק על עזיבתו והודיע על נכוונותו הכנה לכונן את ביתו מחדש.

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקה טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלמים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

משל ונמשל

משל: מסופר על עני אחד אשר פרוטה לא היתה מצויה בכיסו ומועד חתונת בנו הולך וקרב. קם העני ונסע אל אחיו העשיר. ישב אצלו זמן ארוך, אבל האח העשיר לא נע ולא זע. פקעה סבלנותו של העני ושאלו: אחי היקר עד מתי אשב כאן הן מועד החתונה קרב ובא? ענה לו האח העשיר: אלו טענות יש לך עלי? מה אני חייב לך? ענה לו העני: מה השאלה הלא אח אתה לי! ענה העשיר: אם כך, אינני יותר אחיך, אני מוותר על כך. קם העני ונסע אל אביו וסיפר לו את המעשה שאמר לו אחיו שהוא אינו יותר אחיו. נענה האב ואמר: חזור אל אחיך ואמור לו אם הוא מוותר עליך כאח – הריני מוותר עליו כבן ואינני רוצה להיות אביו...

ונמשל: בשעה שישראל שרויין באחדות ומתנהגים כאחים אזי הם זוכים שהקב"ה מתיחס אליהם כאבא "אב רחמן מלא רחמים".

אמנם בשעה שהיתה ביניהם שנאת חנם אמר הקב"ה: "אלך ואשובה אל מקומי". אינם אחים? אם כן אף איני האב ח"ו. וזהו שאחז"ל שביהמ"ק חרב על שנאת חנם. ובתיקון חטא זה, שעדיין שטן מרקד בינינו, נזכה לבנין ביהמ"ק בב"א.

האוכל חלב. ולא יהיו השמים כברזל בטבעם מפני זרעו בשנה השביעית וכן כל יעודי התורה בטובות ההם. וכל הצלחת הצדיקים בצדקתם וכל תפילות דוד מלכנו וכל תפילותנו ניסים ונפלאות אלא שאין בהם שינוי מפורסם בטבעו של עולם כאשר הזכרתי זה מכבר. (רמב"ן)

"כי עבדך ערב"

"ויגש אליו יהודה" זה שאמר הכתוב "בני אם ערבת לרעך תקעת לזר כפיך" (משלי ו') בשעה שביקש הקב"ה ליתן את התורה לישראל אמר להם: התקבלו תורתני? אמרו לו: הן, אמר להם: תנו לי ערב שתקיימו אותה. אמרו לו: אברהם יצחק ויעקב יהיו ערבים. אמר להם: אבותיכם הם בעצמם צריכים ערבים, אברהם אמר "במה אדע" (בראשית ט"ו) יצחק אהב את עשו שהוא שונאי שנאי "ואת עשו שנאתי" (מלאכי א') ויעקב אמר "נסתרה דרכי" (ישעיה מ'). אמרו לו: בנינו יהיו ערבים שלנו. מיד קבלן הקב"ה ונתן את התורה לישראל שנאי: "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז" (תהלים ח'), לפיכך כשישראל מבטלים את התורה - הקב"ה פורע מן הערבים שנאי: "ותשכח תורת אלוקיך אשכח בניך גם אני" (הושע ד') מהו "גם אני"? אמר הקב"ה: אף אני מצטער עליהם שאני מפסידן שהם אומרים בכל יום "ברוך ה' המבורך לעולם ועד", הוי אומר "אם ערבת לרעך". ואף יהודה לפי שהיה ערב של בנימין לפיכך לא עמד מכל השבטים כנגד יוסף אלא יהודה שנאי: "ויגש אליו יהודה".

בני המשפחה קיבלו בשמחה את הבן החוזר לחיק המשפחה, אך האשה ליבה נקפה והובא הדבר לפני הגר"א מוילנא. הציע הגאון שיזמין אבי המשפחה את חתנו להתלוות אליו בשבת לתפילה בבית הכנסת ויניח לצעיר לפנות בעצמו אל מקומו שהושיבהו בו בשבתות הראשונות לאחר נשואיהם והנה נתברר שהצעיר לא ידע לפנות על ימין או על שמאל ונוכחו כולם במבוכתו. הסביר הגר"א אם הוא זוכר כל כך הרבה פרטים מדוייקים הרי שגם את מקומו בבית הכנסת היה צריך לזכור, ועל כרחך שכל הדברים שעליהם סיפר נודעו לו מפי הבעל המעגן. אולם אנשי בלעל לא יעלה על דעתם לחקור על ענייני קדושה של-בית הכנסת. ואכן לימים חזר הבעל המעגן, הוא בעלה האמיתי, לביתו ולמשפחתו.

מדרשי חכמים

... ורבי אברהם השיב ואמר, כי זה תמוה אי"כ למה לא הזכיר הכתוב הפלא שנעשה עמה (יוכבד) שהולידה משה והיא בת מאה ושלושים שנה ולמה הזכיר דבר שרה שהיתה בת תשעים... אבל אומר לך דבר שהוא אמת וברור בתורה. כי הניסים הנעשים על ידי נביא שיתנבא בם מתחילה או מלאך נגלה במלאכות השם יזכרים הכתוב. והנעשים מאליהן לעזור הצדיק או להכרית רשע לא יוזכרו בתורה או בנביאים. וזהו זהב רותח יוצק בפי החכם הזה ממה שהשיב על רבותינו בענין פנחס וזולתו במקומות הרבה. ולמה יזכרים הכתוב?! כל יסודות התורה בניסים נסתרים הם. ועם התורה אין בכל ענינו רק ניסים ולא טבע ומנהג. שהרי יעודי התורה כולם אותות ומופתים, כי לא יכרת יממות בטבע הבא על אחת מן העריות או

העלון לעילוי נשמות
יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
 ואשתו **רחל בת שרה ע"ה**
ת.נ.צ.ב.ה.

הילולא דצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג
עודא הסופר		רבי רפאל שלמה לניאדו מח"ס בית דניו של שלמה	רבי יחזקאל הלברשטאם מח"ס דברי יחזקאל		רבי חיים שאול דווק הבהן מח"ס איפה שלמה	רבי חיים שמואלבין ראש ישיבת מיר רבי יחזקאל עזרא הלוי מח"ס ערוגות הבושם
שקיעה 4:29						שקיעה 4:28

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה